

30.10.2018

Lausuntoyhteenveto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle tiedonhallintalaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

1 Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella 20.8.2018–1.10.2018. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat lausuntopalvelu.fi-sivustolla. Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoja noin 700 organisaatiolta.

Lausuntoja saatiin yhteensä 218. Lausunnon antoivat: Yhdenvertaisuusvaltuutetun toimisto, Konneveden kunta, Leppävirran kunta, Lapuan kaupunki, Sonkajärven kunta, Kankaanpään kaupunki, Nurmeksien kaupunki, Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy, Kansallisarkisto, Kajaanin kaupunki, Kirkkohallitus, Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Rovaniemen kaupunki, Kyyjärven kunta, Pielaveden kunta, Kempeleen kunta, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Joensuun kaupunki, Jyväskylän kaupunki, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Suomen Historiallinen Seura, korkein hallinto-oikeus, liikenne- ja viestintäministeriö, Hansel Oy, Lapinlahden kunta, Eläketurvakeskus, Korkein oikeus, oikeusministeriön HAIPA-hanketoimisto, Turun yliopisto, Säteilyturvakeskus, Aalto yliopisto, Siuntio, Hämeenlinnan hallinto-oikeus, Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Museovirasto, Maanmittauslaitos, Hätäkeskuslaitos, Puolustushallinnon rakennuslaitos, ulkoministeriö, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen taloushistoriallinen yhdistys - Ekonomiskhistoriska föreningen i Finland r.y., Karelia Ammattikorkeakoulu Oy, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Geologian tutkimuskeskus, Hämeenkyrön kunta, Valtakunnansyöttäjänvirasto, Vantaan kaupunki, Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tekniikan Akateemiset TEK ry, Espoon kaupunki, Suomen Erillisverkot Oy, Keski-Pohjanmaan liitto, Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä, Kansalliskirjasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes, Innofactor Oyj, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, Rikosseuraamuslaitos, Raision kaupunki, Itä-Suomen hovioikeus, Eduskunnan kanslia, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI ry, Vaalijalan kuntayhtymä, Kärkulla samkommun, Tampereen kaupunki, Etelä-Savon sosiaali- ja terveystieteiden kuntayhtymä, Senaatti-kiinteistöt, Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, KEHA-keskus, Turun hovioikeus, Valta-kunnanvoudinvirasto, Oulun kaupunki, Tuusulan kunta, Tiedon- ja arkistohallinnon ammattiyhdistys ry, Kokonaisarkkitehtuurin osaamisyhteisö KAOS, Maaseutuvirasto, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu Oy, Kunnallisarkistoyhdistys ry, Kuopion kaupunki, Suomen Pankki, Tapaturmavakuutuskeskus, Tulli, Keva, Ähtärin kaupunki, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Lappeenrannan kaupunki, Oikeusrekisterikeskus, Valtiokonttori, Yrkeshögskolan Arcada, Finnvera Oyj, Maahanmuuttovirasto, Tampereen teknillinen yliopisto, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Kansallinen turvallisuusviranomaisen NSA, Liperin kunta, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Raseborgs stad, Mikkelin kaupunki, Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Vakuutus-oikeus, Ylä-Savon koulutuskunta-yhtymä, Päijät-Hämeen Hyvinvointikuntayhtymä, Yksityiset keskusarkistot – De privata centralar-kiven ry, Loviisan kaupunki, Lapin sairaanhoitopiiri ky, Eläkesäätiöyhdistys ESY ry, Työeläkevakuuttajat TELA ry, Suomen ortodoksinen kirkko, Salon kaupunki, Oriveden kaupunki, Palvelualojen työnantajat PALTA ry, Porin kaupunki, Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA, Finanssiala ry, Jyväskylän yliopisto, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry, Opetushallitus, Kolarin kunta, Suojelupoliisi, Kangasalan kaupunki, Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry, Turun kaupunki, Ou-

lun yliopisto, Svenska litteratursällskapet i Finland, Turun yliopisto, Oulaisten kaupunki, Suomen Sukututkimusseura, Ympäristöministeriö, Suomen Akatemia, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL, Suomen opiskelijakuntien liitto - SAMOK ry., Suomen metsäkeskus, CSC-Tieteen tietotekniikan keskus Oy, Kansaneläkelaitos, Oikeuskanslerinvirasto, Satakunnan maakuntauudistus, Suomen ympäristökeskus SYKE, Onnettomuustutkintakeskus, Työttömyysvakuutusrahasto, Ylä-Savon SOTE kuntayhtymä, sosiaali- ja terveysministeriö, Julkisten ja hyvinvointialojen työttömyyskassa, Kainuun liitto, Ilmatieteen laitos, Satakunnan sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Taideyliopisto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Teknologiateollisuus ry, Helsingin kaupunki, Tieto Finland Oy, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto, Väestörekisterikeskus, Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto, Turun yliopiston humanistinen tiedekunta, Patentti- ja rekisterihallitus, Luonnonvarakeskus, Kuurojen Liitto ry, Hyvinkään kaupunki, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Viestintävirasto, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Liikennevakuutuskeskus, Tampereen yliopisto, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira, Finavia Oyj, Varkauden kaupunki, Etelä-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri, Innovaatorahoituskeskus Business Finland, Metsähallitus, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Itä-Suomen yliopisto, Vaasan hovioikeus, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Suomen Sukuhistoriallinen yhdistys ry, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä, Åbo Akademi, Lieksan kaupunki, Valvira, Kansalliskallio, Laurea-ammattikorkeakoulu Oy, Arkistoyhdistys - Arkivföreningen ry, Kontiolahden kunta, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, oikeusministeriö, Koulutuskeskus Salpaus, Tilastokeskus, Suomen avoimien tietojärjestelmien keskus ry, IAET-kassa, Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry, Helsingin yliopisto, Elisa Oyj, Helsingin hallinto-oikeus, maa- ja metsätalousministeriö, Valtion tieto- ja viestintä-tekniikkakeskus Valtori, ProUnioni ry, Poliisihallitus, Palkansaajien tutkimuslaitos, Liikennevirasto, valtioneuvoston kanslia, puolustusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, Verohallinto, Raahen kaupunki, Statens ämbetsverk på Åland, Ålands landskapsregering, sisäministeriö, Nousiaisten kunta ja valtiovarainministeriö. Lisäksi lausunnon antoi muutama yksityishenkilö.

2 Lausuntojen keskeisin sisältö

Lähtökohtaisesti lausunnonantajat kannattivat laajasti tiedonhallinnan sääntelyä yhteen koaavaa ja selkeyttävää yleislakia. Lausunnoista kävi ilmi, että nykyisen tiedonhallinnan sääntelykokonaisuuden hahmottaminen on ollut vaikeaa sääntelyä soveltaville tahoille, mikä osaltaan vaikutti siihen, että myös luonnoksella olleen esitysluonnoksen sisällön ymmärtäminen oli osittain haasteellista. Edelleen lausujien mukaan oli osittain haastavaa tunnistaa, miten ehdotettu sääntely muuttaa nykytilaa, kun ei välttämättä ole ymmärretty nykyisiäkään tiedonhallinnan velvoitteita. Lausuntojen perusteella esitystä on selkeytetty ja tarkennettu siten, että kokonaisuus olisi entistä ymmärrettävämpi. Lisäksi esityksen sisältöä on supistettu niiltä osin, kuin katsottiin esityksen tavoitteiden tehokkaan toimeenpanon kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

Suurimpana muutoksena esityksestä on poistettu arkistointia koskevat säännösehdotukset. Lausuntojen perusteella arkistointia koskevan sääntelyn uudistaminen tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista, koska eri toimijoiden arkistojen hallinnan toiminnallisiin kysymyksiin ja muun muassa tietojärjestelmäratkaisuihin liittyy vielä keskeneräisiä asioita. Ehdotuksen rajaaminen verrattuna lausunnoilla olleeseen luonnokseen tällä tavoin mahdollistaa julkisen hallinnon organisaatioiden tiedonhallinnan tehostamiseen liittyvien tavoitteiden edistämisen ehdotettavan sääntelyn avulla.

Seuraavassa kuvataan lausuntojen keskeisimmät kommentit ja näkökulmat sekä se, kuinka lausunnot on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

3 Lausuntojen huomioon ottaminen ja muu jatkovalmistelu

Tavoitteet

Lähtökohtaisesti kaikki lausunnonantajat pitivät lain tavoitteita hyvinä ja kannatettavina. Erityisesti hyvänä asiana nostettiin esille tavoite koota hajallaan olevat tiedonhallinnan säännökset yhteen selkeään yleislakiin ja samalla edistää viranomaisten tiedonhallinnan tapojen yhtenäistämistä ja tietojen hallinnan elinkaarta. Edelleen kommentoitiin nostettiin esille, että lain tavoitteita edistää julkisuusperiaatteen ja kansalaisten oikeusturvan toteutumista pidetään ehdottoman kannatettavina. Osa lausunnon antajista nosti esille, ehdotetun lain voidaan katsoa olevan siirtymä asiakirjoja koskevasta spesifistä sääntelystä kohti tiedon muodosta riippumattonta sääntelyä, mitä pidettiin erinomaisena asiana. Toisaalta huomautettiin, että tehokkaan tietojen luovuttamisen tietopoliittisen tavoitteen edistämiseksi tiedonhallintalain yleislakina tulisi pitää sisällään nimenomaisia säännöksiä tietojen luovuttamisesta ja käytöstä.

Lain tavoitteiden osalta lausunnoissa nostettiin toisaalta esille huoli siitä, että esityksessä ei ole arvoitu riittävästi esityksen vaikutuksia eri toimijoiden kannalta. Esitysluonnoksessa olevat tiedonhallinnan vaatimukset nähtiin merkittävänä ja osittain myös täysin uusina, mikä tarkoittaisi, että niiden toimeenpano vaatisi merkittävää panostusta ja taloudellisia resursseja. Asiaa kommentoivat esittivätkin, että jatkovalmistelussa tulisi huolellisesti arvioida esityksen vaikutuksia siltä osin, kuin esityksen vaatimukset muuttuvat merkittävästi verrattuna voimassaoleviin viranomaisen tiedonhallinnan vaatimuksiin.

Saatujen lausuntojen perusteella vaikutustenarviointia on tarkennettu siten, että ehdotetun lain vaikutukset näkyisivät entistä selvemmin ja tukisivat myös lain toimeenpanovaihetta. Toisaalta taloudellisista vaikutuksista saatujen lausuntojen perusteella on muodostettavissa näkemys siitä, etteivät kaikki viranomaiset ole tietoisia voimassa olevista, tiedonhallinnan sääntelyyn liittyvistä velvoitteista, jolloin myös käsillä olevan lakiehdotuksen säännökset ja niihin sisältyneet velvoitteet ovat voineet vaikuttaa täysin uusilta, vaikka kyseessä olisikin ainoastaan tarkennus voimassa olevaan sääntelyyn nähden.

Soveltamisala

Soveltamisalan osalta lausunnoissa nostettiin esille, että tiedonhallinnan yleislakia ollaan ulottamassa myös sellaisiin organisaatioihin, joihin ei sovelleta voimassaolevaa lainsäädäntöä kaikilta osin. Lakisääteistä vakuutustoimintaa harjoittavien tahojen edustajat toivat esille, että ehdotetun lain säännökset aiheuttaisivat tarpeettoman yksityiskohtaista ja raskasta sääntelyä ottaen huomioon se, että tähän saakka niiden toimintaan ei ole sovellettu muun muassa tietohallintolakia ja julkisuusasetusta. Yliopistot toivat esille yliopistojen itsehallinnon merkityksen arvioitaessa, missä määrin ehdotetun lain vaatimuksia voidaan ulottaa yliopistoihin. Itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset toivat esille, että tietohallintolakia ei sovelleta niiden toimintaan, joten ehdotettu esitys muuttaisi merkittävästi niiden nykykäytäntöjä. Tuomioistuimet toivat lausunnoissaan esille, että tiedonhallintalain soveltamisen ulottaminen lainkäyttöön sisältää monia periaatteellisia ja käytännöllisiä ongelmia. Ahvenanmaa toi lausunnoissaan esille, että ehdotetun lain soveltamisalaa tulisi rajata Ahvenanmaan itsehallinnon johdosta samoin kuin tietohallintolaisissa on rajoitettu. Kirkkohallitus kiinnitti lausunnoissaan huomiota siihen, että Suomen evankelis-luterilaisen kirkon soveltamisalan määrittely tulisi tehdä selkeästi siten, että se jättää kirkolle sille kuuluvan harkintavallan tiedonhallintaan kuuluvan sääntelyn osalta. Lisäksi koulutussektorin edustajat toivat esille, että soveltamisalan määrittelyssä tulisi huomioida se, kuinka esityksen soveltamisala määritellään sellaisten yksityisten opetustoimintaa järjestävien tahojen osalta, jotka hoitavat myös viranomaiselle säädettyjä tehtäviä. Tältä osin lausunnonantajien mukaan tulisi välttää sitä, että opetustoiminnan järjestämisen osalta eri toimijat olisivat eriarvoisessa asemassa.

Saatujen lausuntojen perusteella soveltamisalaan on tehty rajauksia, joilla varmistetaan toisaalta se, että edistettäisiin tehokkaasti tiedonhallinnan lain tavoitteiden toteutumista, mutta toisaalta huomioitaisiin edellä esitettyjen organisaatioiden erityisasemat ja velvoitteet suhteessa viranomaisen tiedonhallinnan velvoitteisiin ja ohjaukseen. Lisäksi on huomioitu, että julkisuuslaki velvoittaa jo nyt näitä organisaatioita eikä lausunnoista ilmennyt mitään asiallisia

perusteluita siihen, että julkisuuslain 18 §:stä johtuvia velvollisuuksia kavennettaisiin. Hallituksen esityksen tarkoituksena on julkisuusperiaatteen toteuttamisen varmistaminen tiedonhallinnassa, joten tiedonhallinnan järjestämistä ja toteuttamista koskevat perusteet sisältyvät laajasti sovellettuina hallituksen esitykseen. Soveltamisalaa rajattaisiin siten, että ohjausta ja arviointia koskevia säännöksiä ei sovellettaisi lainkäyttöön, eduskunnan oikeusasiamiehen ja valtioneuvoston oikeuskanslerin toimintaan, eduskunnan virastoihin, Kansaneläkelaitokseen, Suomen Pankkiin, muihin itsenäisiin julkisoikeudellisiin laitoksiin ja yliopistolaissa tarkoitettuihin yliopistoihin. Lainkäytön osalta soveltamisalaan ehdotetaan tehtävän myös muita perusteltuja soveltamisalan rajauksia siten, että lainkäyttötehtävien erityispiirteet tulevat huomioon otetuksi. Toisaalta julkisuuslain hyvää tiedonhallintatapaa koskeva 18 §:ä on sovellettu tuomioistuimien toimintaan, joten hyvää tiedonhallintatapaa vastaava ja osaltaan tarkentava sääntely tulisi sovellettavaksi myös lainkäyttöasioissa. Lisäksi lainkäyttöasioissa tulee toteuttaa tietoturvallisuuden perustason vaatimukset. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon soveltamisalaa ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että todetaan selkeästi, että tiedonhallinnasta säädetään kirkkolaissa.

Yksityisten osalta soveltamisalaan on tehty selventäviä tarkennuksia niiltä osin, kun ne toimivat viranomaisen toimeksiannosta tai viranomaisen lukuun. Esityksessä ehdotetaan, että näissä tilanteissa yksityisiin sovellettaisiin tietoturvallisuutta koskevia säännöksiä sekä säännöksiä koskien tietojen luovuttamista teknisen rajapinnan avulla ja asiarekisterin rekisteröintivaatimuksesta. Lisäksi niissä tilanteissa kun, yksityiseen sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia, sovellettaisiin yksityiseen edellä mainittujen säännösten lisäksi 4 §:ä koskien tiedonhallinnan järjestämistä sekä 27 §:ä koskien kuvausta asiakirjajulkisuuden toteuttamiseksi. Kyseiset velvoitteet koskettavat myös nykyisin yksityisiä julkisuuslain perusteella. Kaiken kaikkiaan jatkovalmistelussa on yksityisten osalta tarkennettu olemassa olevien velvoitteiden sisältöä, eikä sinällään ole luotu uusia velvoitteita.

Tiedonhallinnan järjestäminen

Lausuntojen perusteella osa lausunnonantajista kannatti tiedonhallintayksikköä, kun taas osa ei puolestaan ymmärtänyt tiedonhallintayksiköllä tavoiteltavaa lisäarvoa. Lisäksi tiedonhallintayksikön määrittelyä kommentointiin runsaasti. Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian lausunnossa tuotiin esille, että tiedonhallintayksikön käsitettä tulisi pyrkiä määrittelemään tarkemmin, sillä muuten epätarkka määrittely voisi johtaa hyvin erilaisiin käytäntöihin esimerkiksi kunnallishallinnossa. Oikeusministeriö näki tarkoituksenmukaisemmaksi, että jätettäisiin ministeriöiden päätettäväksi, millaisia tiedonhallintayksiköitä sen omalla hallinnonalalla on.

Yhtäältä osa lausujista toi esille, että tiedonhallintamalli on sisältönsä puolesta tarpeellinen niin toiminnan kuin sen kehittämisen näkökulmasta. Myös useampi kuntien edustaja näki tiedonhallintamallin kannatettavana lähestymistapana, jonka kautta kunnan on mahdollista tarkastella toimintaansa kattavasti. Toisaalta usea lausui siitä, että tiedonhallintamallin ja muiden ehdotuksen kuvausten osalta sisältö ei ole täysin selvää. Useat kuntien edustajat, Kuntaliitto mukaan lukien, huomauttivat, että tiedonhallintamallin suhde muun muassa tiedonohjaussuunnitelmaan, tietojärjestelmäselosteeseen ja kokonaisarkkitehtuuriin jää epäselväksi. Lisäksi tiedonhallintamallin osalta lausunnoissa tuotiin esille, että vaikka sinänsä tiedonhallintamallin tarkoitus ja tavoite ymmärrettiin, koettiin se hyvin raskaaksi toteuttaa ja ylläpitää. Osa lausunnonantajista toi esille, että luonnoksen mukaiset kuvaus- ja suunnitteluvelvollisuudet käsittävät laajemman kokonaisuuden verrattuna voimassa olevaan julkisuuslain 18 §:n mukaisiin hyvän tiedonhallintatavan toteuttamista koskevat velvoitteisiin.

Muutossuunnitelmaa koskevat lausunnot olivat kahtalaisia. Yhtäältä osa asiaa kommentoineista oli sitä mieltä, että muutossuunnitelma on tarpeellinen keino arvioida ja kiinnittää etukäteen huomiota muutosten vaikutuksiin. Toisaalta osa lausujista näki, että muutossuunnitelmien ylläpitäminen on raskasta toimintaympäristössä, joka on jatkuvassa muutoksessa. Lausunnoissa tuotiinkin esille, että muutossuunnitelmat tulisi kohdistaa vain tilanteisiin, joissa tahtuu laajavaikutteisia ja merkittäviä muutoksia.

Muun muassa saatujen lausuntojen johdosta tiedonhallintamallin perusteluja on tarkennettu ja selvennetty siten, että tiedonhallintamalli olisi ymmärrettävä kokonaisuus, jolla edistetään tiedonhallinnan suunnittelun ja kuvauksen tapahtumista yhtenä ymmärrettävänä kokonaisuutena sekä siten, että se tukee tiedonhallintayksikön toimintaa. Kuvausten sisällön selkeyttämiseksi poistetaan tiedonhallinnan muutossuunnitelman ja tiedonhallintakartan käsitteet. Tiedonhallinnan muutossuunnitelmaa vastaavat asiat liitetään osaksi tiedonhallintamallin kokonaisuutta ehdotuksen 5 §:än. Muutosvaikutusten arviointia koskeva velvoite ei ole kuitenkaan uusi, sillä julkisuuslain 18 §:n hyvään tiedonhallintotapaan on jo sisältynyt velvoite arvioida muutosten vaikutuksia. Tiedonhallintayksikön osalta määrittelyä tarkennettiin ja valtionhallinnon osalta tiedonhallintoyksikköjen muodostumisesta ehdotetaan säädettäväksi valtioneuvoston asetuksella. Lausunnonantajien perusteluissa ilmeni, että julkisuuslaissa olevia epätarkkoja hyvään tiedonhallintaan liittyviä säännöksiä ei ole mielletty velvoittaviksi tai niiden sisältöä ei tunnettu. Tiedonhallintamalli palvelee useita tarkoituksia, joita varten se on laadittava. Ehdotukseen lisättiin pykälätasolle selvyuden vuoksi luettelo niistä tarkoituksista, joita varten tiedonhallintamalli pitää laatia ja ylläpitää. Tiedonhallintamallin sisältöä vastaa eri laeissa olevia kuvausvelvoitteita, joita eri yhteyksissä on säädetty. Siten velvollisuus ei ole kaikilta osin uusi millekään laissa säädetylle organisaatiolle. Tiedonhallintamalliin ei ole tarkoituksenmukaista sisällyttää laissa säädettynä vaatimuksena tietojärjestelmien vaatimusmäärittelytasoisia kuvauksia, kuten tiedonohjaussuunnitelmaa, vaan niiden sisällyttäminen ja yhteensovittaminen tiedonhallintamalliin tapahtuisi tiedonhallintayksikköjen harkinnan pohjalta.

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus

Useimmat yleisestä ohjauksesta lausuneet lausujat olivat sitä mieltä, että valtiovarainministeriölle ehdotettu tietovarantojen yhteentoimivuuden ohjaus on tärkeä ja perusteltu tehtävä tietojen hyödyntämisen edistämiseksi. Toisaalta yhteentoimivuuteen liittyen esille nostettiin kysymys siitä, pystytäänkö ehdotetulla tehtävänjaolla edistämään myös tietojen ja tietovarantojen semanttista yhteentoimivuutta. Edelleen kaikille lausujille ei ollut ehdotuksen perusteella täysin selvää, miten ohjaus jakautuu valtiovarainministeriön ja muiden ministeriöiden välillä sekä mitä tarkoitetaan julkisen hallinnon yleisellä tiedonhallintakartalla.

Tiedonhallintalautakunnalle suunniteltu rooli arkistointiin liittyvässä päätöksenteossa oli monen lausujan mielestä epäsuhteinen verrattuna tiedonhallintalautakunnan resursointiin. Erityisesti lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, kykeneekö lautakunta annetuilla resursseilla toteuttamaan aineiston seulontaa ja säilyttämistä tehokkaasti ja kulttuuriperintöä turvaavalla tavalla. Lisäksi esille nostettiin tiedonhallintalautakunnan tarkoituksenmukainen kokoonpano, ja onko kokoonpanon sisältöä tarpeen määrittellä laissa. Osa valtionhallinnon ja kuntien edustajista nosti lisäksi esille, että tiedonhallintalautakunnan suhdetta JUHTAan ja VAHTiin tulisi kuvata perusteluissa selkeämmin.

Muutosten arviointia koskevan valtionhallinnon lausuntomenettelyn osalta kommentointiin lähinnä nykyiseen lausuntomenettelyn kokemuksiin pohjautuen, että hyödynnettäessä lausuntomenettelyä, sen lisäarvo tulisi olla selkeästi nähtävissä.

Saatujen lausuntojen perusteella jatkovalmistelussa on tarkennettu ja samalla rajattu tiedonhallintalautakunnan tehtäviä arkistoinnin osalta siten, että arkistointiin liittyvät tehtävät jätetään lain ulkopuolelle. Arkistointia koskeva sääntely sisältyy keskeisiltä osin yleiseen tietosuojasetukseen, kansalliseen tietosuojalakiin sekä arkistolakiin. Lisäksi tiedonhallinnanlautakunnan kokoonpano määriteltäisiin yleisemmällä tasolla laissa ja tarkemman kokoonpanon määrittely jätettäisiin asetukseen. Lisäksi valtiovarainministeriön ja ministeriöiden välistä tehtävänjakoa ja tehtävien sisältöä ohjauksessa on selkeytetty. Edelleen valtionhallintoa koskien muutosten arvioinnin lausuntomenettelyä kevennetään siten, että euromääräinen alaraja lausuntomenettelyyn vietäville arvioinneille poistettaisiin ja viitattaisiin lausunnon tarpeeseen tilanteissa, joissa muutoksella arvioidaan olevan merkittäviä taloudellisia tai toiminnallisia vaikutuksia taikka muutos koskee julkisen hallinnon yhteisten tietovarantojen rajapintojen tietorakenteiden olennaisia muutoksia. Näistä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, kuten nykytilassakin. Valtiovarainministeriön ohjaustoimivalta perustuu eduskunnan esittämiin säänte-

lytarpeisiin. Lausunntoimennettelyä uudistetaan sisällön osalta uuden sääntelyn tullessa voimaan valtiovarainministeriön lausuntojen vaikuttavuuden lisäämiseksi ja ohjauksen selkeyttämiseksi.

Tietoturvallisuus

Tietoturvallisuudesta lausuneet pitivät yleisesti hyvänä riskilähtöistä lähestymistapaa tietoturvallisuuteen. Osa lausujista nosti esille, että tällä hetkellä valtionhallinnossa ei ole yhtenäistä viitekehystä toteuttaa riskienhallintaa, mistä johtuen tulisi arvioida, miten toimeenpanossa kiinnitettäisiin tähän huomiota. Tietoturvallisuuden osalta erityisesti valtionhallinnon edustajat korostivat lausunnoissaan, että esitysluonnoksen tietoturvallisuutta koskevat säännökset jäävät yleisemmälle tasolle kuin kumottavaksi ehdotettavassa valtioneuvoston asetuksessa tietoturvallisuudesta valtionhallinnossa (681/2010). Kansallinen turvallisuusviranomaisen NSA painotti, että jatkovalmistelussa tulisi tarkistaa, että kaikki tarpeelliset, nykyisin olemassa olevat tietoturvallisuusvaatimukset sisältyvät esitykseen. Valtionhallinnon edustajien lisäksi kunnallishallinnon edustajat katsoivat, että tietoturvallisuuden minimitaso tarkempi määrittely olisi tarpeellista. Toisaalta tuotiin esille, että teknisen kehityksen vauhti huomioon ottaen on perusteltu olla määrittelemättä tietoturvallisuuden tarkempaa tasoa laissa.

Vakuutusalan edustajat toivat lausunnoissaan yleisesti esille, että vakuutusliiketoiminnassa tietoturvallisuuden huomioon ottaminen on hyvin vakiintunutta, minkä lisäksi tietosuoja-asetus, tietosuojalaki sekä sektorikohtainen erityissääntely takaavat riittävän tietoturvallisuuden tason. Tästä johtuen esitysluonnoksen mukainen yksityiskohtainen sääntely ei ole tarpeen.

Osa tietoturvallisuudesta lausuneista nosti lausunnoissaan esille tietojärjestelmien ja tietovarantojen suunnitteluvaihtoehtojen julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi. Vaikka sinänsä hyvän tiedonhallintatavan edistäminen on kannatettava tavoite, lausujien mukaan tietosisältöjen erottaminen toisistaan voi olla haastavaa käytännössä, kun kaikki olemassa olevat tietojärjestelmät eivät tue rakenteisen tiedon käsittelyä.

Useassa lausunnossa kommentoitiin tietojen siirtämisen tietoturvallisuusvaatimuksia ja sitä, että tietojen siirtämiselle tietoverkossa asetettu salausvaatimus koskien myös henkilötietoja olisi merkittävä tiukennus nykyiseen oikeustilaan ja asettaisi kansallisessa lainsäädännössä tiukempia vaatimuksia kuin henkilötietoja koskeva EU sääntely (yleinen tietosuoja-asetus).

Myös lokitietojen keräämisen osalta lausunnoissa tuotiin kauttaaltaan esille, että ehdotettu vaatimus lokitietojen keräämisestä, jos tietojärjestelmässä käsitellään henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja, on kohtuuttoman raskas ja kallis vaatimus toteuttaa nykyisiin tietojärjestelmiin. Kunnan edustajista useat totesivat, että kunnan toiminnoista ja palveluista valtaosassa syntyy jonkinasteista henkilötietoa, vähintään ip-osoitteen muodossa. Lausujien mukaan vaatimusta tulisi tarkentaa enemmän riskiperusteisempaan suuntaan ja vaatimuksen voimaantulo tulisi huomioida myös määriteltävässä siirtymäajassa.

Turvallisuusluokittelun osalta osa kunnallishallinnon edustajista toi esille, että turvallisuusluokittelua koskeva sääntely ei ole aikaisemmin koskettanut kuntia, joten luokittelun laajentaminen kuntia koskeväksi toisi kunnille lisää kustannuksia. Suojelupoliisi puolestaan nosti esille, että lakiluonnoksen 22.2 §:n säännös salassapitomerkinnän poistamisen tai muuttamisen mahdollisuudesta tulisi poistaa, sillä erityisesti arkaluonteisten asiakirjojen osalta on ehdottoman välttämätöntä, että asiakirjan laatija voi luottaa siihen, että asiakirjaa käsitellään tiettyjen tietoturvamääräysten mukaisesti, eikä sen jakelua laajenneta tarpeettomasti. Puolustusministeriö piti hyvänä ehdotusta suojaustasoista luopumisesta turvallisuusluokiteltujen asiakirjojen luokittelun yhteydessä ja näki sen selkeyttävän ja yksinkertaistavan sääntelyä.

Muun muassa lausunnoista johtuen tietojärjestelmien vikasietoisuuden testaamisen vaatimuksia on jatkovalmistelussa kevennetty siten, että se koskee vain olennaisia tietojärjestelmiä. Tietojärjestelmien suunnitteluvaihtoehtojen osalta esitystä on tarkennettu siten, että vaatimuk-

senä on asiakirjojen julkisuuden vaivaton toteuttaminen, ottamatta kuitenkaan kantaa toteutustapaan. Säännös vastaisi julkisuuslain 18 §:n 1 momentin 4 kohdassa säädettyä eikä olisi siten uusi velvoite, vaan täsmennys. Lokitietojen keräämisen osalta ehdotettu vaatimus on lausunnoilla olleeseen esitysluonnokseen verrattuna suppeampi siten, että lokitietoja tulisi kerätä niissä tilanteissa, joissa tietojärjestelmän käyttö edellyttää kirjautumista tai muuta tunnistautumista. Siten lokitietoja ei tarvitsisi kerätä järjestelmästä, joiden käyttöä ei ole erikseen rajoitettu. Tietoturvaluokittelun osalta esitystä on kevennetty siten, että turvallisuusluokittelua koskevan sääntelyn soveltamisala rajataan valtionhallintoon. Edelleen turvallisuusluokittelun osalta ehdotetaan, että turvallisuusluokittelusta ja menettelystä säädetään tarkemmin asetustasolla eikä lain tasolla.

Asian ja palvelujen tiedonhallinta

Asian ja palvelujen tiedonhallinnasta lausuneet kiinnittivät lausunnoissaan erityisesti huomiota ehdotetuilla vaatimuksilla saatavaan lisäarvoon suhteessa muutoksista aiheutuviin kustannuksiin. Kaikki vakuutusalan edustajat painottivat, että vakuutustoimialalla on jo nykyisin toimivat käytänteet asioiden yksilöimiseen ja käsittelyyn, eikä tästä johtuen yksityiskohtaisesti määritellyille asiakkoittaisille asiainnoksille ja niiden muodostamalle asiarekisterille ole tarvetta. Sääntelyn ulottaminen vakuutustoimialalle aiheuttaisi huomattavia kustannuksia, mutta ei lisäarvoa asiakkaille.

Osasta lausuntoja kävi myös ilmi, että ehdotettujen säännösten muotoilut ja perustelut olivat sillä tavoin epäselviä, että lausujat eivät olleet ymmärtäneet ehdotettua asian ja palvelujen tiedonhallinnan sääntelyn sisältöä ja sitä, miltä osin se vastaa voimassa olevaa sääntelyä. Erityisesti hämmennystä herättivät asiarekisteriin rekisteröitävien tietojen vaatimus sekä tietoa-aineistojen hallinta palveluja tuottaessa. Moni kunnallishallinnon edustaja tulkitsi, että ehdotettu velvoite tietoa-aineistojen hallinnasta tarkoittaisi sitä, että kaikkiin operatiivisiin järjestelmiin tulisi ulottaa asiankäsittelyprosessi, mikä aiheuttaisi merkittäviä tietojärjestelmäkustannuksia. Useat lausujat huomauttivat, että on epäselvää, mikä ero on tiedonhallintakartan ja asiarekisterin kuvauksen välillä on, sillä niissä vaaditut tiedot vaikuttivat päällekkäisiltä.

Y-tunnuksen vaatimus yhdeksi asian yksilöintitiedoksi herätti paljon kommentteja. Monen lausujan mukaan esitysluonnoksesta ei käynyt ilmi, miksi Y-tunnus tarvitaan uutena organisaation yksilöintitunnuksena, kun esimerkiksi kunnilla on käytössä vakiintuneet tavat yksilöidä kunnat. Osa lausunnonantajista nosti esille, että yhteentoimivuuden edistämiseksi yhteinen tehtäväluokittelu olisi tärkeää. Metatietojen vähimmäisvaatimusten osalta asiakirjan yksilöinnissä olisi hyödyllistä olla myös asiakirjan nimi, aihe tai muu asiakirjan luonnetta kuvaava tieto, joka helpottaisi asiakirjan yksilöintiä esim. tietopyynnöissä.

Jatkovalmistelussa on huomioitu lausunnoissa esitetty siten, että asian ja palvelujen tiedonhallintaa koskevia säännöksiä on selvennetty ja perusteluita tarkennettu, jotta sääntely ja ehdotetut vaatimukset olisivat selkeitä. Y-tunnusta koskeva metatietovaatimus sisällytetään hallituksen esitykseen, koska se on pysyvä ja organisaation yksilöivä tunnus. Kehitettäessä keskitettyjä tietovarantoja, on tietovarantoja hallinnoivat organisaatiot pystyttävä yksilöimään yksiselitteisesti. Tehokkaaseen tiedonhallintaan ja sen sääntelyn kehittämiseen kuuluu, että yksilöintitietoina käytetään olemassa olevia tunnuksia. Uusien tunnusten luominen tiedonhallinnan tarkoituksiin lisäisi epäyhteentoimivuutta tiedonhallinnassa ja tunnusten yhteensovittamisessa eri yhteyksissä. Viranomaisten luomat viranomaisia koskevat lyhenteet eivät ole yksiselitteisiä eikä niitä hallinnoida keskitetysti. Siten niiden varaan ei voida kehittää keskitettyjä tietovarantoja eikä muita yhteisiä tietojärjestelmäratkaisuja.

Asianhallinnan ja palvelujen tiedonhallinnan säännösten soveltamisalaa on rajattu niin, että jos yksityiseen sovelletaan julkisuuslakia, tulisi sen sovellettavaksi säännös, jolla veloitetaan yksityinen ylläpitämään asiarekisteriä. Lisäksi yksityisen tulisi laatia kuvaus asiarekisteristä ja tietovarainnoista. Yksityiseen ei tämän soveltamisalan osalta kuitenkaan sovellettaisi tarkempia säännöksiä asiarekisteriin rekisteröitävistä tiedoista ja tietoa-aineistojen hallinnasta palveluja tuottaessa. Ehdotettava sääntely vastaisi pääosin nykytilaa yksityisten yhteisöjen osalta silloin, kun niiden toimintaan sovelletaan julkisuuslakia.

Palvelujen tiedonhallintaa koskevia säännöksiä on tarkennettu siten, että palvelujen tuottamisessa muodostuvien asiakirjojen ja muiden tietojen rekisteröimisessä ei tarvitse käyttää asian rekisteröimisessä käytettäviä yksilöintitietoja, vaan harkintavalta yksilöimisen tavasta jätetään viranomaiselle. Kuvausvelvoitteiden osalta tiedonhallintakartta ehdotetaan poistettavaksi ja asiarekisterin kuvausta ehdotetaan täsmennettäväksi kuvaukseksi asiarekisteristä ja tietovarannoista. Tällä tavoin kuvausvelvoitteet ovat selkeämmät, minkä lisäksi julkisuusperiaatteen toteuttamiseksi ylläpidettävän kuvauksen voidaan katsoa oikeudellisen ja muun arvion perusteella olevan tarkoituksenmukainen kuvaustapa.

Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa

Yleisesti lausunnonantajat pitivät pyrkimystä ensisijaisesti sähköisesti säilytettäviin tietoaineistoihin kannatettavana. Toisaalta usea lausunnonantaja nosti esille, että tulisi arvioida kustannushyötyperusteisesti, onko kannattavaa muuttaa esimerkiksi lyhyen määräajan säilytettävät paperiset asiakirjat sähköiseen muotoon. Edelleen usean lausunnonantajan mukaan lakiehdotuksesta ei käy ilmi, koskeeko tietoaineistojen digitointivaatimus nykyisin viranomaisen hallussa olevia paperisia asiakirjoja. Niin ikään osassa lausuntoja huomautettiin, että turvallisuusluokitellun aineiston käsittelyvaatimukset tulisi huomioida vaatimuksessa koskien asiakirjojen sähköistä muotoa.

Lakiluonnoksen vaatimuksia tietoaineistojen keräämiselle viranomaisten tehtäviä varten pidettiin perusteltuina hallinnon asiakkaan yhden luukun palvelumallin edistämisen näkökulmasta.

Työeläke- ja vakuutusalan edustajien mukaan ei ole perusteita ulottaa kustannuksia tuovia tietojen luovuttamista koskevia säännöksiä koskemaan ko. toimialaa, kun tietoluovutukset on jo valmiiksi toteutettu tiedonhallintalain tavoitteiden mukaisesti. Esimerkiksi Finanssiala ry toi lausunnossaan esille, että sääntelyn toteuttaminen luonnoksessa ehdotetulla tavalla merkitsisi mittavia järjestelmämuutoksia kaikissa vakuutusyhtiöissä.

Osa lausunnonantajista piti erinomaisena selkeytyksenä sitä, että julkisuuslain epäselvästä teknisen käyttöyhteyden käsitteestä luovutaan ja tilalle tulee teknistä rajapintaa koskeva sääntely. Lisäksi osa lausunnonantajista piti ehdotusta tietojen luovuttamisesta teknisten rajapintojen avulla kannatettavana ja näki sen edistävän viranomaistiedon liikkuvuutta ja käytettävyyttä. Toisaalta esille nostettiin, että vaatimus tulee edellyttämään muutoksia tietojärjestelmiin ja sitä kautta kustannuksia. Tietojen luovutuksesta vaadittavien kontrollien osalta tulisi ilmaista selkeästi se, tuleeko kontrollia tehdä ennen tietojen luovuttamista vai jälkikäteenä kontrollina. Asiasta lausuneet huomauttivat, että kontrollin ajankohdan vaatimuksen kohdistumisesta riippuu, millaisia järjestelmäkustannuksia siitä syntyisi viranomaisille. Kunnallishallinnon edustajat ilmaisivat huolensa siitä, että teknisten rajapintojen vaatimusten toteuttaminen edellyttää riittävää resursointia. Lisäksi vaatimuksen voimaantulo tulisi huomioida siirtymäajoissa. Lisäksi lausunnoissa nostettiin esille, että tietojen luovutuksen edellytykset ovat muodostettu arkaluonteisen tietojen käsittelynäkökohdista, mikä aiheuttaa suurimmalle osalle soveltajista ylimitoitettuja teknisiä ratkaisuja ja merkittäviä kustannuksia saatavaa lisäarvoon ja tiedonhallinnan riskeihin nähden. Useat lausunnonantajat nostivat esille, että rajapintojen osalta ei olisi tarkoituksenmukaista säätää teknisistä toteuttamistavoista, jotka vanhenevat nopeasti. Tästä syystä rajapinnan viestipohjaisen muodon käyttämistä tulisi välttää. Tietosuojavaltuutetun toimiston lausunnossa painotettiin, että luovutustapojen toteuttamisen yhteydessä tulee varmistaa, että luovutuksen laillisuus on etukäteen tai jälkikäteen selvitettävissä.

Jatkovalmistelun ja lausuntojen perusteella tietoaineistojen sähköisen muodon vaatimusta on ehdotuksessa täsmennetty siten, että se koskettaa pysyvästi säilytettäviä tai arkistoitavia asiakirjoja. Lisäksi mahdollistettaisiin tietoturvallisuusvaatimusten tai asiakirjan luonteeseen liittyvän välttämättömän syyn vuoksi poikkeaminen sähköisen muodon ja käsittelyn vaatimuksista. Viranomaisen tehtäviä varten tapahtuvaan tietoaineistojen keräämisestä koskevaan säännökseen on tehty tarkennus siten, että todistuksia ja otteita vain, jos se on välttämätöntä. Säännös koskisi tilanteita, joissa tiedot ovat saatavissa vastaavalla tavalla teknisen rajapinnan tai kat-

seluhyteyden avulla. Siten, jos tällaista tiedonsaantitapaa ei olisi toteutettu viranomaisten välille, voisi viranomainen pyytää edelleen näitä todistuksia ja otteita sekä muita vastaavia tietoja hallinnon asiakkaalta asian selvittämiseksi. Pääasiallisesti tulisi pyrkiä viranomaisten välisen tiedonvaihdon edistämiseen ja asiakaslähtöiseen toimintaan.

Teknisen rajapinnan sääntelyä on jatkovalmistelussa muutettu siten, että säännöksissä ei oteta kantaa rajapintojen tekniseen toteutustapaan, millä mahdollistetaan tarkoituksenmukaisen tekniikoiden hyödyntäminen ja teknologisen kehityksen huomioon ottaminen. Teknisiin rajapintoihin liittyvät kontrollit jätetään lakiin, koska henkilötietojen ja salassa pidettävien tietojen luovutukset on oltava kontrolloituja, joilla varmistetaan, että annettavat tiedot perustuvat tiedonsaantioikeuksiin ja että tietojen käsittelylle on olemassa se peruste, jonka vuoksi tiedonsaantioikeus on säädetty viranomaiselle ja että käsittelyn oikeusperuste vastaa luovutusperustetta.

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi

Tietoaineistojen säilyttämisestä ja arkistoinnista lausuneet tahot pitivät yleisesti kannatettavana tavoitteena tietoaineistojen arkistointiin liittyvien menettelyjen ja päätöksenteon selkeyttämistä. Ongelmallisiksi nähtiin luonnoksessa ehdotetut säännökset, joiden ei nähty edistävän asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Korkeakoulusektorin mukaan ehdotetut säännökset ja toimenpiteet eivät ole tieteellisen maailman näkökulmasta tarkoituksenmukaisia ja toimivia. Ehdotetun säännöksen säilytysajan määrittelyä koskien nähtiin olevan poikkeava voimassa olevasta laista ja vakiintuneesta käytännöstä. Sen ei myöskään nähty selkeyttävän määrittelyyn liittyviä tulkinvaraisuuksia. Osa lausujista ehdotti arkistointia muutettavaksi siten, että arkistointi kohdistuisi tosiasiallisesti aineistoon jonka säilytysaika on päättynyt, ja se arkistointiin nimenomaisesti arkistointitarpeen vuoksi. Myös arkistoinnista päättämisen nähtiin sisältävän riskejä päätöksenteon joutuisuuden, toimijoiden roolien ja toimivallan sekä kansallisen kulttuuriperinnön ja siihen liittyvän asiantuntemuksen hyödyntämisen suhteen. Myös tiedonhallintalautakunnan resurssien riittävydestä kannettiin huolta.

Jatkovalmistelussa on muun muassa lausuntopalautteen perusteella päädytty siihen, että arkistointia koskevat säännökset eriytetään omaan jatkovalmisteluun eikä säännöksiä sisällytetä ehdotettavaan uuteen tiedonhallintalakiin tässä vaiheessa. Arkistointia koskeva tietojärjestelmäinfrastruktuurin suunnittelutyö ja muutosvaikutusten analysointi ovat vielä kesken. Myöskään tähän liittyvä arkistoimen kehittämisen muutosvaikutus on arvioita myös siitä näkökulmasta, miten lainsäädäntöä on kehitettävä sekä tietojärjestelmien että toiminnan näkökulmista osana tiedonhallinnan kokonaiskehittämistä. Koska arkistointia koskevista muutosvaikutuksista ei voida tässä vaiheessa muodostaa kokonaisnäkemystä, on arkistointia koskevat säännökset tarkoituksenmukaista jättää pois. Arkistointia koskeva tietojärjestelmäinfrastruktuurin sekä tähän liittyvän toiminnan suunnittelun valmistuttua voidaan tehdä arvio sääntelytarpeista ja niiden integroinnista muuhun tiedonhallinnan sääntelyyn. Arkistointia koskevaa sääntelyä on myös arvioitava edelleen suhteessa yleisen tietosuoja-asetuksen sääntelyyn sekä erityisesti sen kansallisen liikkumavaran käyttöön. Yleinen tietosuoja-asetus koskee osaa arkistoitavista tietoaineistoista, jolloin sovellettavien säädösten välille on luotava selkeä yhteys.

Siirtymäajat

Yleisesti lausunnoissa kannettiin huolta ehdotuksen siirtymäajoista. Tiedonhallintayksiköille tulevaa velvoitetta laatia tiedonhallintamalli 12 kuukauden kuluttua lain voimaantulosta pidettiin hyvin haastavana siitkin huolimatta, että tiedonhallintayksikköjen olisi mahdollista hyödyntää olemassa olevia kuvauksia. Kunnallishallinnon edustajat toivat esille, että kunnat ovat jo lähtökohtaisesti eri kypsyystasoilla kokonaisarkkitehtuurina kuvaamisessa. Lisäksi Kunnallishallinnon edustajat toivat sähköisen säilyttämisen vaatimuksen osalta esille, että luonnoksen 12 kuukauden siirtymäaika on liian lyhyt, sillä digitointimenettelyt ja välineet ovat tällä hetkellä isoilta osin sellaisia, että ne eivät täytä ehdotuksessa esitettyjä vaatimuksia asiakirjan luotettavuudesta ja eheydestä. Edelleen osa kunnista säilyttää edelleen paperisia asiakirjoja, ja varsinkin pienemmille kunnille pysyvä sähköinen säilyttäminen on raskas menettely. Tietojen sähköistä luovutustapaa koskevien teknisten menettelyjen 24 kuukauden siirtymäaika

pidettiin niin ikään epärealistisina. Usea lausunnonantaja toi esityksessään esille, että sähköistä luovutustapaa koskevien teknisten menettelyjen siirtymäajan määrittelyssä tulisi huomioida se, että siirtymäaika mahdollistaa järjestelmämuutosten toteuttamisen sellaisessa tilanteessa, kun se on kustannustehokkainta toteuttaa.

Siirtymäaikoja on jatkovalmistelussa muutettu siten, että niissä huomioitaisiin asianmukaisesti sääntelystä aiheutuvien muutosten toteuttamisen laajuus sekä se, että soveltamisalaan kuuluvat organisaatiot voisivat toteuttaa säännösten johdosta aiheutuvia merkityksellisiä tietojärjestelmämuutoksia huomioiden tietojärjestelmien elinkaareen liittyviä seikkoja siten, että järjestelmämuutokset ovat kustannustehokkaasti toteutettavissa.